

Sivistysvaliokunnalle

Viite: Sivistysvaliokunta tiistai 11.10.2022 klo 12.30 / HE 162/2022 vp / Asiantuntijapyyntö

Asia: HE 162/2022 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi perusopetuslain 26 §:n muuttamisesta

Suomen Vanhempainliitto kiittää sivistysvaliokuntaa pyynnöstä tulla kuultavaksi ja antaa kirjallinen asiantuntijalausunto. Vanhempainliitto esittää lausuntonaan seuraavaa:

Hallituksen esityksessä ehdotetaan täsmennettäväksi perusopetuslain opetuksen järjestäjille osoittamia velvoitteita siten, että opetuksen järjestäjän tulisi oppilaan poissaolojen seurannan lisäksi myös ennaltaehkäistä ja puuttua niihin suunnitelmallisesti. Suomen Vanhempainliitto pitää ehdotusta tärkeänä ja kannattaa sitä.

Vaikka oppilas- ja opiskelijahuoltolaki jo tällä hetkellä edellyttää, että koulukohtaisessa oppilashuoltosuunnitelmassa kuvataan poissaolojen seurantaan, ilmoittamiseen ja niihin puuttumiseen liittyvät toimet, poissaolojen ennaltaehkäisyä ja niiden seurantaan tulee lainsäädännöllä vahvistaa. Hallituksen esityksen taustalla oleva Sitouttavan kouluyhteisötyön hanke ja siihen liittyvä Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen (Karvi) arviointi osoittaa selkeästi tarpeen vahvistaa poissaolojen ennaltaehkäisyä, varhaisen puuttumisen sekä suunnitelmallisuuden käytänteitä. Karvin väliarviointiraportin¹ mukaan poissaolojen seurannan ja puuttumisen tavat vaihtelevat suuresti opetuksen järjestäjittäin ja kouluittain. Lisäksi poissaoloihin puuttumisen käytänteistä puuttuvat usein poissaoloja ennaltaehkäisevät ja varhaisen puuttumisen toimintatavat. Tutkimusten mukaan ne olisivat vaikuttavin ja kustannustehokkain tapa ehkäistä pitkittyneitä koulupoissaoloja ja koulupudokkuutta. Suomen Vanhempainliitto pitää erittäin tärkeänä, että ennaltaehkäisevää ja varhaisen puuttumisen työtä vahvistetaan koulussa. Esitys vahvistaisi osaltaan myös lasten ja nuorten kouluyhteisöön kiinnittymistä ja tukisi oppilaiden hyvinvointia.

Perusopetuslain 26 §:n mukaan luvattomista poissaoloista tulee ilmoittaa oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle. Suomen Vanhempainliitto pitää ilmoitusvelvollisuutta tärkeänä, mutta katsoo, että erityisesti pitkittyneiden poissaolojen kohdalla pelkkä koteihin ilmoittaminen ei ole riittävä toimenpide, vaan tarvitaan tiivistä kodin ja koulun yhteistyötä ja yhdessä toimimista oppilaan koulutilanteen selvittämiseksi ja kouluun paluun tukemiseksi. Myös koulupoissaolojen ennaltaehkäisyssä tarvitaan kouluhyvinvointia vahvistavaa työtä, jota tehdään yhdessä oppilaiden ja vanhempien kanssa. Tähän myös Karvi päätyy väliaraportin kehittämissuosituksissaan: 'Kodin ja koulun välistä yhteistyötä tulee kehittää poissaolojen ehkäisyä ja varhaisen puuttumisen mahdollistamiseksi. Huomiota tulee kiinnittää myös yhteistyön vahvistamiseen poissaolotilanteissa.' Kearneyn (2008)² tutkimuksiin viitaten Karvin väliaraportissa

¹ Sitouttavan kouluyhteisötyön arviointi. Arvioinnin väliaraportti. Kansallinen koulutuksen arviointikeskus. Julkaisut 20:2022. https://karvi.fi/wp-content/uploads/2022/09/SKY-valiraportti_verkkosivuille.pdf

² Kearney, C. 2008. Helping school refusing children and their parents. A guide for school-based professionals. http://www.socca.fi/files/7723/Kearney_-_Helping_School_Refusing_Children_and_Their_Parents_A_Guide_for_School-based_Professionals.pdf

todetaan, että parhaat ja vaikuttavimmat ratkaisut poissaolojen vähentämiseksi tai poistamiseksi suunnitellaan ja toteutetaan yhteistyössä kodin ja koulun välillä.

Koulupoissaolojen taustalla on moninaisia tekijöitä, joista osa liittyy kotiin ja osa kouluyhteisöön. Poissaolojen juurisyyt on aina tärkeä selvittää yhdessä. Lapsen koulunkäyntiin liittyvät haasteet ovat huoltajille usein erittäin kuormittavia ja suurta huolta herättäviä. Vanhempia ei tule jättää selviytymään yksin poissaolojen katkaisemisessa. Orastavat poissaolot näkyvät usein ensimmäisenä kotona ja vanhemmat huomaavat merkkejä niistä varhaisessa vaiheessa. Vanhempia tulee kannustaa tuomaan esiin säännölliseen koulunkäyntiin liittyviä haasteita jo varhaisessa vaiheessa. Tämä edellyttää luottamuksellisia suhteita kodin ja koulun välillä. On tärkeää kehittää kodin ja koulun myönteistä vuorovaikutusta edistäviä toimintatapoja, jotka osaltaan madaltavat kynnystä ottaa yhteyttä kouluun.

Myös koulupoissaoloihin liittyvien toimintamallien viestintää tulee kouluissa vahvistaa. Karvin väliraportin mukaan koulupoissaoloihin liittyvä toimintamalli jää usein huoltajille vieraaksi. Mallin tunsivat vain hieman yli puolet (59 %) Karvin kyselyyn osallistuneista huoltajista.

Suomen Vanhempainliitto ehdottaa, että kodin ja koulun yhteistyön merkitystä poissaolojen ennaltaehkäisyssä ja niihin puuttumisessa vahvistetaan myös lainsäädännössä ja esittää hallituksen esittämään perusopetuslain 26 §:ään muutokseen seuraavaa lisäystä: 'Opetuksen järjestäjän tulee ennaltaehkäistä perusopetukseen osallistuvan oppilaan poissaoloja sekä seurata ja puuttua niihin suunnitelmallisesti. Opetuksen järjestäjän tulee ilmoittaa luvattomista poissaoloista oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle *ja tehdä aktiivista yhteistyötä huoltajien kanssa poissaolojen ehkäisemissä ja niihin puuttumisessa.*'

Helsingissä, 10.10.2022

SUOMEN VANHEMPAINLIITTO

Saija Ohtonen-Jones
Toiminnanjohtaja

Tuija Metso
Erityisasiantuntija